

Joutsenissa uusi bakteeritauti

Laulujoutsenissa havaittiin viime vuonna erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla neurologisen sairauden oireita. Tutkimuksiin saaduissa joutsenissa todettiin meningiittiä, jonka aiheuttajaksi paljastui bakteriologisessa tutkimuksessa *Riemerella anatipestifer* -bakteeri. Bakteeria ei tiettävästi ole aiemmin eristetty maamme villilinnuista.

R. anatipestifer on linnuissa esiintyvä gram-negatiivinen sauvabakteeri, joka aiemmin on tunnettu nimellä *Pasteurella anatipestifer*. Sen reservuaarina ovat oireettomat kantajalinnut ja tartunta voi tapahtua hengityksen tai ihohaavojen kautta. Bakteeri kasvaa aerobisesti tavallisella veriagarilla 37°C:ssa, mutta hiilidioksidiatmosfääri edistää kasvua. Pesäkkeet ovat yhden vuorokauden jälkeen hyvin pieniä, harmaita ja nonhemolyyttisiä.

Evirassa varmistettiin bakteriologisesti kuusi *Riemerella*-tapausta laulujoutsenissa loka–marraskuun 2015 aikana. Näistä neljä oli aikuisia joutsenia ja kaksi nuoria, edelliskesäisiä yksilöitä. Aikuisista joutsenista kolme oli lopetettu erikoisten oireiden takia: kaatuilua uudessa, lentämisvaikeuksia ja ainakin yhdellä torticollis-oireilua. Ruumiinavauslöydökset olivat lopetetuilla linnuilla yleensä vähäiset, mutta yhdellä nuorella, itsestään kuolleella joutsenella todettiin voimakas perikardiitti ja peritoniitti. Histologisesti huomattavin löydös oli purulenti meningiitti. Yhdellä joutsenista *Riemerella*-tartunta lienee ollut sekundaarinen, sillä sen päälöydös oli lintutuberkuuloosi. Tällä joutsenella, kuten kolmella lopetetuilla joutsenella, *Riemerella*-bakteeria todettiin vain aivoissa, ei sisäelimissä.

Lisäksi *R. anatipestifer* eristettiin yhdestä nuoresta valkoposkihanhesta. Hanhi oli peräisin Loviisassa loka–marraskuun vaihteessa tapahtuneesta valkoposkihanhien joukkokuolemasta. Hanhien päälöydös oli ruokatorven lamaantuminen, tukkeutuminen ja perforaatio. Vain yhdellä tutkitulla yksilöllä neljästä todettiin yleistynyt *Riemerella*-infektio. Bakteeri ei

siis näyttänyt aiheuttaneen joukkokuolemaa. Valkoposkihanhien merkityksestä bakteerin kantajina ei ole tietoa.

R. anatipestifer tunnetaan tarhattujen lintujen, esimerkiksi ankat, hanhet, kalk-

kunat, fasaanit, taudinaiheuttajana. Eviran arkistoissa on yksi aikaisempi kotimainen tapaus kanassa, mutta villilinnuista ei ole aiempia löydöksiä. Luonnonvaraisten lintujen *Riemerella*-kuolemia on raportoitu Pohjois-Amerikassa pikkujoutsenissa ja lumihanhissa. Sairaus on ollut tyypillisimmin nuorilla linnuilla esiintyvä polyseroosi, oireena ripuli, silmävuoto ja neurologiset oireet. Meningiitti ja perikardiitti ovat tyypillisiä avauslöydöksiä.

Syksyn 2015 joutsentapauksista neljä oli peräisin Oulun lähialueilta Pohjois-Pohjanmaan länsiosista, yksi Pohjois-Karjalasta ja yksi Päijät-Hämeestä. Sittemmin Eviraan on ilmoitettu havaintoja kaatuilevista joutsenista eri puolilta maata: Varsinais-Suomesta, Etelä-Savosta, Uudeltamaalta, Satakunnasta ja Pirkanmaalta. Ensimmäiset epäilyttävät tapaukset oli nähty jo kesällä. Missään ei kuitenkaan ollut havaittu joutsenten joukkokuolemia tai -sairastumisia, ehkä Oulun rannikon ja Hailuodon seutua lukuun ottamatta. Pohjoismaiset kollegat eivät ole havainneet mitään vastaavaa sikäläisissä joutsenissa. *Riemerella*-bakteerin merkitystä lintukanoillemme on toistaiseksi liian aikaista arvioida. Eläinlääkärienkin havainnot ja näytteet sairaista joutsenista ja hanhista ovat tarpeen taudin merkityksen ja levinneisyyden arvioinnissa.

Lisätiedot: ELL, FT Marja Isomursu ja ELT Varpu Hirvelä-Koski

www.evira.fi

Eviran artikkelit nyt myös verkossa
www.sell.fi, katso Eläinlääkärilehti.

Riemerella-infektion aiheuttama perikardiitti nuorella laulujoutsenella.

Peritoniittimuutoksia nuorella laulujoutsenella yleistyneessä Riemerella-infektiossa.